

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA MAKALESİ

Türkiye'nin Afrika ile gelişen ilişkilerinde Fransızca'nın artan önemi

The growing importance of French in Türkiye's developing relations with Africa

Murat Alıcıgüzel

Dr., Kültür ve Turizm Bakanlığı, Tanıtma Genel Müdürlüğü, Türkiye, e-mail: frmurat2004@yahoo.fr

Öz

Fransızca, dünya genelinde yaklaşık 321 milyon konuşura sahip olup en yaygın beşinci dil konumundadır. Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, NATO ve Afrika Birliği gibi uluslararası örgütlerde resmî dil statüsüne sahip olması, Fransızca'yı uluslararası diplomasi ve çok taraflı iş birliklerinde stratejik bir araç haline getirmektedir. Afrika kıtası, genç nüfusu, zengin doğal kaynakları ve yüksek büyüme potansiyeliyle uluslararası aktörlerin dikkatini çekmektedir. Türkiye, 21. yüzyılda uygulamaya koyduğu "Afrika Açılımı" politikasıyla kıta ile diplomatik, ekonomik ve askerî ilişkilerini sistematik biçimde geliştirmiştir. Bu süreçte, 21 Afrika ülkesinde resmî dil olan Fransızca, Türkiye'nin kıtaya kurduğu ilişkilerde belirleyici bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Özellikle Batı ve Orta Afrika'da Fransızca, eğitimden ticarete, diplomasiden güvenlik iş birliklerine kadar geniş bir alanda etkinlik göstermekte; Fransızca bilen Türk diplomatlar, iş insanları ve askerî personel, yerel aktörlerle daha güçlü iletişim kurarak ortaklıkların sürdürülebilirliğini artırmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'nin Afrika'daki artan varlığı, Fransızca öğretiminin yeniden stratejik bir öncelik olarak değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Ortaöğretim ve yükseköğretimde Fransızca eğitiminin yaygınlaştırılması, Türkiye'nin uluslararası alandaki rekabet gücünü desteklemenin yanı sıra Afrika ile ilişkilerini de derinleştirecektir. Bu çalışmanın amacı, Fransızca'nın küresel düzeydeki konumunu ve Türkiye'nin Afrika ile ilişkilerindeki stratejik işlevini ortaya koyarak, Türkiye'de Fransızca öğretiminin yeniden ele alınması gerekliliğini tartışmaktır.

Anahtar kelimeler: Afrika'da Fransızca, Fransızca Eğitimi, Türkiye-Afrika İlişkileri

Citation/Atf: ALICIGÜZEL, M. (2025). Türkiye'nin Afrika ile gelişen ilişkilerinde Fransızca'nın artan önemi. *Journal of Awareness*. 10(1): e2987. <https://doi.org/10.26809/joa.2987>

Corresponding Author/ Sorumlu Yazar:
Murat Alıcıgüzel
E-mail: frmurat2004@yahoo.fr

Bu çalışma, Creative Commons Atif 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Abstract

French, with approximately 321 million speakers worldwide, ranks as the fifth most widely spoken language. Its status as an official language in international organizations such as the United Nations, the European Union, NATO, and the African Union makes French a strategic tool in international diplomacy and multilateral cooperation. The African continent, with its young population, rich natural resources, and high growth potential, has increasingly attracted the attention of international actors. Through the “Africa Opening” policy it launched in the 21st century, Türkiye has systematically expanded its diplomatic, economic, and military relations with the continent. In this process, French—recognized as an official language in 21 African countries—emerges as a decisive factor in Türkiye’s engagement with Africa. Particularly in West and Central Africa, French plays a significant role across a wide spectrum, from education to trade, and from diplomacy to security cooperation. Turkish diplomats, businesspeople, and military personnel who are proficient in French are able to communicate more effectively with local actors, thereby enhancing the sustainability of partnerships. In this context, Türkiye’s growing presence in Africa necessitates reconsidering French language instruction as a strategic priority. Expanding French education at the secondary and higher education levels would not only strengthen Türkiye’s competitiveness in the international arena but also deepen its relations with Africa. The aim of this study is to highlight the global position of French and its strategic function in Türkiye’s relations with Africa, while discussing the need to re-evaluate the teaching of French in Türkiye.

Keywords: French in Africa, French Language Education, Türkiye-Africa Relations

1. GİRİŞ

Küreselleşen dünyada diller, yalnızca iletişim aracı değil, aynı zamanda diplomatik, ekonomik, kültürel ve stratejik sermaye olarak da değerlendirilmektedir. Tarihsel süreç boyunca uluslararası ilişkilerde belirleyici bir rol üstlenen diller, devletlerin dış politikalarının yönlendirilmesinde ve uluslararası alanda konumlanmalarında kritik bir işlev görmektedir. Bu bağlamda, Fransızca günümüzde yalnızca Avrupa kıtasında değil, Afrika başta olmak üzere beş kıtada geniş bir coğrafyaya yayılan küresel bir dil kimliği kazanmıştır (Stokopenov ve Rozanov, 2023). Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, NATO, Afrika Birliği, Dünya Ticaret Örgütü ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi gibi uluslararası kuruluşlarda resmi dil statüsüne sahip olması, Fransızca’yı uluslararası diplomasi ve karar alma mekanizmalarında stratejik bir araç haline getirmektedir.

Öte yandan, Afrika kıtası sahip olduğu demografik dinamizm, doğal kaynaklar ve hızla gelişen ekonomik yapısıyla günümüz uluslararası ilişkilerinde yükselen bir aktör olarak dikkat çekmektedir. Çin, Rusya, ABD ve Avrupa ülkeleri başta olmak üzere pek çok küresel güç, kıtanın sunduğu fırsatları değerlendirmek üzere Afrika’da etkinliklerini artırmaktadır. Türkiye de 21. yüzyılda “Afrika açılımı” politikası çerçevesinde kıta ile ilişkilerini çok boyutlu biçimde geliştir-

mekte; diplomatik, ekonomik, kültürel ve askeri alanlarda görünürlüğünü artırmaktadır. Bu süreçte, Afrika’da geniş bir coğrafyada resmi veya ortak resmi dil statüsüne sahip olan Fransızca, Türkiye’nin bölgeyle kurduğu ilişkilerde kilit bir rol üstlenmektedir.

Dolayısıyla, Fransızca’nın dünyadaki konumu ile Türkiye’nin Afrika’daki artan etkileşimi birlikte değerlendirildiğinde, Fransızca yalnızca küresel ölçekte stratejik bir dil olarak değil, aynı zamanda Türkiye’nin Afrika politikalarının sürdürülebilirliği ve etkinliği açısından da vazgeçilmez bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma, Fransızca’nın küresel düzlemdeki yeri ile Türkiye’nin Afrika ile ilişkilerinde üstlendiği rolü inceleyerek, Türkiye’de Fransızca eğitiminin yeniden ele alınması gerekliliğini tartışmayı amaçlamaktadır.

2. FRANSIZCA’NIN DÜNYADAKİ KONUMU

Fransızca, 321 Milyon konuşuruyula Çince (mandarin), İngilizce, İspanyolca ve Arapça’dan sonra dünyada en yaygın konuşulan diller arasında beşinci sırada yer almaktadır (OIF, 2022: 15). Fransızca konuşur sayısı 2018 yılından 2022 yılına kadar %7’lik bir artışla 21 milyon artmış bulunmaktadır (OIF, 2022: 22). Fransızca, dünyada en hızlı büyüyen dillerden biri olarak dikkat

çekmekte, özellikle Afrika kıtasındaki nüfus artışı ve eğitim sistemindeki yaygınlığıyla konuşur sayısı sürekli olarak artmaktadır.

Fransızca, küresel diplomasi ve uluslararası ilişkilerde de kritik bir role sahiptir (Olaseinde ve Ugwukah, 2025: 84). Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, NATO, Afrika Birliği, Dünya Ticaret Örgütü ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi gibi örgütlerde resmi dillerden biri olarak kabul edilmektedir. Bu statü, Fransızca'yı küresel karar alma süreçlerinde etkili bir iletişim aracı haline getirmektedir. Özellikle BM ve AB gibi kuruluşlarda Fransızca, İngilizceyle eşdeğer bir konuma sahiptir ve resmî belgelerin hazırlanmasında, toplantılarda ve diplomatik yazışmalarda yaygın olarak kullanılmaktadır.

Avrupa'da Fransızca, İngilizce'den sonra en yaygın konuşulan ikinci dildir (Statista, 2019): Fransa, Belçika, İsviçre, Lüksemburg ve Monako'nun resmi dilidir. Avrupa Birliği'nde Fransızca, İngilizce'nin ardından en çok öğrenilen ikinci yabancı dil konumundadır (Eurostat, 2017). Avrupa'da Fransızca, eğitim sisteminde, medyada ve iş dünyasında önemli bir yere sahiptir.

Fransızca'nın uluslararası iletişim dili olarak güçlü yönlerinden biri, coğrafi yayılımıdır. Fransızca, İngilizce ile birlikte, beş kıtada ana dil veya ikinci dil olarak konuşulan tek dildir. Fransızca, 29 ülkede resmi ya da ortak resmi dil statüsüne sahiptir: Avrupa'da Fransa, Monako, Belçika, Lüksemburg ve İsviçre'de; Afrika'da Benin, Burkina Faso, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Kongo, Fildişi Sahili, Gabon, Gine, Mali, Nijer, Senegal, Togo, Burundi, Kamerun, Komorlar, Cibuti, Ekvator Ginesi, Madagaskar, Orta Afrika Cumhuriyeti, Ruanda, Seyşeller ve Çad'da; Amerika'da Kanada ve Haiti'de; Okyanusya'da ise Vanuatu'da resmi dildir (Pilhion, 2020).

Tüm bu bilgiler ışığında, Fransızca'nın dünyada hızla artan konuşur kitlesi; Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, NATO, Afrika Birliği, WTO ve IOC gibi uluslararası kuruluşlarda resmi dil statüsüne sahip olması; Avrupa'da İngilizceden sonra en yaygın konuşulan ve AB'de en çok öğrenilen ikinci yabancı dil olması; beş kıtada ana dil veya ikinci dil olarak konuşulması ve 29 ülkede resmi dil olarak kullanılması, Fransızca'nın gü-

nümüz dünyasında artan bir etkiye ve stratejik öneme sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

3. TÜRKİYE'NİN AFRIKA İLE GELİŞEN İLİŞKİLERİ

Afrika kıtası, 30,3 milyon km² yüzölçümü ve 1 milyarlık nüfusuyla Dünya'nın en büyük ikinci kıtasıdır. Tüm kıtalar arasında en fazla genç nüfus Afrika'da bulunmaktadır: nüfusunun %60'ından fazlası 25 yaşın altındadır (African Leadership Magazine, 2024). Afrika kıtası, dünyada işlenebilir tarım arazilerinin %65'ine sahip olmakla birlikte dünya altın rezervlerinin %40'ına, nadir element rezervlerinin %30'una, petrol rezervlerinin %12'sine sahiptir (Çaynak, 2024:212). OECD'nin Afrika Ekonomik Görünüm 2017 raporuna göre, Afrika, gelişmekte olan Asya'dan sonra dünyanın en hızlı büyüyen ikinci ekonomik bölgesidir (BAD/OCDE/PNUD, 2017: 29; Mitchell, 2019).

Afrika, sahip olduğu potansiyel ile tüm uluslararası aktörler için bir cazibe merkezi haline gelmiştir. Özellikle Çin Halk Cumhuriyeti ve Rusya Afrika kıtasındaki ekonomik ve siyasi etkilerini artırmak için çeşitli stratejiler izlemektedir (Oğurlu, 2018: 71). Bazı Afrika ülkeleri, kolonyal geçmişi nedeniyle Fransa'ya karşı bir tutum sergilemektedir: Mali, Burkina Faso, Nijer, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad ve Senegal gibi birçok Afrika ülkesi, Fransız askerlerinin ülkelerindeki varlığını sonlandırma kararı almıştır. Fransız basınına göre bunda, Rusya ve Çin'in, Fransa'nın bölgedeki etkisini zayıflatmak için Afrika ülkelerine alternatif güvenlik, ekonomik ve diplomatik iş birlikleri sunması olarak açıklanmaktadır (Le Diplomate, 2025). 2024 yılında "Fondation pour la Recherche Stratégique (FRS)" tarafından yayımlanan raporda (Cisse ve diğ., 2024), Moskova ve Pekin'in Afrika'daki etkisini genişletmek için özel askeri şirketleri, madencilik sözleşmelerini ve dezenformasyon kampanyalarını nasıl kullandığını detaylandırmaktadır. Rapora göre, Rusya ve Çin, Afrika kıtasında stratejik hedeflerine ulaşmak amacıyla bu yöntemleri sistematik bir şekilde uygulamaktadır. Rusya, Wagner Grubu ve benzeri yapılar aracılığıyla güvenlik ve askeri alanlarda etkisini artırırken, Çin ise ekonomik yatırımlar ve altyapı projeleriyle uzun vadeli

ilişkiler kurmaktadır. Her iki ülke de Afrika'daki varlıklarını pekiştirmek için yerel yönetimlerle iş birlikleri geliştirmekte ve Batılı ülkelerin etkisini azaltmaya çalışmaktadır (Le Diplomate, 2025). Bilinen bir gerçek ise, Çin'in Afrika'daki yatırımları, altyapı projeleri, ticari anlaşmaları ve ekonomik iş birlikleriyle kıtada güçlü bir varlık gösterdiği yönündedir (Taştan, 2022: 127). Tüm bu gelişmeler, Afrika kıtasının küresel güçlerin rekabet ve nüfuz mücadelesinde yeni bir odak noktasına dönüştüğünü ve bölgedeki dengelerin yeniden şekillenmekte olduğunu göstermektedir.

21'nci yüzyıla güçlü bir bölgesel aktör olarak adım atan Türkiye, sadece Ortadoğu ve Balkanlar'da değil, Afrika kıtasında da stratejik varlığını ve etkisini sistematik bir şekilde genişletmekte, kıtanın ekonomik, siyasi ve güvenlik dinamiklerinde giderek daha belirleyici bir rol oynamaktadır. Türkiye'nin jeopolitik konumu, Afrika'ya coğrafi yakınlığı ve kıtada sömürgeci bir geçmişinin bulunmaması, Ankara için önemli bir avantaj sağlamaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'na dayanan tarihsel bağlar, ortak kültürel ve dini değerler, iki taraf arasında derin bir güven ve karşılıklı anlayış zemini yaratmakta, bu da Afrika ülkeleri nezdinde Türkiye'ye yönelik sempati ve iş birliği taleplerini güçlendirmektedir (Oğurlu, 2018: 71). Bu tarihsel ve kültürel yakınlık, Türkiye'nin kıtadaki diplomatik, ekonomik ve insani girişimlerine meşruiyet kazandırarak, Afrika ile kurulan ilişkilerin sürdürülebilir ve karşılıklı faydaya dayalı bir temelde ilerlemesini sağlamaktadır.

Türkiye, 2005 yılında Afrika Birliği'nde gözlemci statüsü elde etmiş, 2008 yılında ise stratejik ortak olarak kabul edilmiştir. Bu süreçte, Türkiye'nin Afrika'daki diplomatik temsilcilik sayısı hızla artmış; 2002 yılında 12 olan büyükelçilik sayısı 2022 itibarıyla 44'e ulaşmıştır. Benzer şekilde, Afrika ülkelerinin Türkiye'deki diplomatik temsilciliklerinin sayısı 2008 yılında 10 iken 2022 yılında 38'e yükselmiştir (Dışişleri Bakanlığı, 2025). Türkiye'nin Afrika ile ekonomik ilişkilerinde büyük bir artış söz konusudur; 2003 yılında 5,4 milyar dolar olan ticaret hacmi 2021 yılında 34,5 milyar dolara ulaşmıştır (Dışişleri Bakanlığı, 2025). Türkiye-Afrika İş ve Ekonomi Forumu verilerine göre ise, bu rakam, 2024 yılında yaklaşık 36,5 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleş-

miştir (TABEF, 2025). Türkiye, Afrika kıtasında kültürel, sosyal ve insani yardım faaliyetlerinde de bulunmaktadır. 2005 yılında Etiyopya'da ilk ofisini açan TİKA, 2022 yılında Afrika kıtasında 21 ofise ulaşmıştır (TİKA, 2022: 10). 2008 yılından 2025 yılına kadar, TİKA, yaklaşık 9.000 proje ve faaliyete imza atmıştır (TİKA, 2022: 24).

Türkiye, Afrika kıtasında ticari, ekonomik, kültürel ve insani yardım alanlarındaki varlığının yanı sıra siyasi ve askeri alanda da etkili bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, Eylül 2017 tarihinde Somali'nin başkenti Mogadişu'da faaliyete geçen TURKSOM Askerî Eğitim Üssü, Türkiye'nin bölgedeki askeri varlığının en somut örneklerinden biridir. TURKSOM, Somali Silahlı Kuvvetleri'nin subay ve astsubaylarına yönelik eğitim programları sunarak, ülkenin kendi kendine yetebilen ve sürdürülebilir bir ordu yapısına kavuşmasını amaçlayan "Afrika Kartalı" görev gücünün merkezini oluşturmaktadır. Türkiye'nin deniz aşırı bölgelerdeki en büyük askerî tesisi olan TURKSOM, Somali'nin savunma kapasitesinin artırılmasına ve güvenlik altyapısının güçlendirilmesine önemli katkılar sağlamaktadır (Daban ve Aktaş, 2024: 86).

Her ne kadar, "insani yardım" açısından Türkiye, Afrika kıtasında, büyük güçler seviyesinde bir iş çıkarsa kıtasında, büyük ticari ve ekonomik ilişkilerde diğer büyük güçlerin gerisindedir (Taştan, 2022: 126).

4. TÜRKİYE-AFRİKA İLİŞKİLERİNDE FRANSIZCA'NIN ÖNEMİ

Afrika, dünya üzerindeki dil çeşitliliğinin yaklaşık üçte birini barındıran ve tahmini olarak 1.500 ile 3.000 arasında dilin konuşulduğu, dil ve kültür açısından eşsiz bir coğrafyadır (UNESCO, 2025). Bu dil zenginliği, kültürel çeşitliliğin bir yansıması olarak değerlendirilse de günlük yaşamda çeşitli zorlukları da beraberinde getirmektedir. Bu durumu somutlaştırmak adına, Demokratik Kongo Cumhuriyeti örneği incelenebilir: Ülkede 200'den fazla dil konuşulmakta, ancak bu dillerden hiçbiri nüfusun çoğunluğunu temsil edememektedir (Leclerc, 2025). Bu durum, eğitim, yargı, iletişim ve basın-yayın gibi temel alanlarda hangi dilin veya dillerin kullanılacağını belirsiz hale getirmekte, kaotik bir yapıya yol açabilmektedir.

Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin kolonyal geçmişinden miras kalan Fransızca, bu belirsizliği ortadan kaldırmakta ve ülkenin ortak iletişim dili olarak işlev görmektedir. Bu nedenle, ülkenin resmi dili Fransızca olarak belirlenmiş, bunun yanı sıra dört ulusal dil (Kikongo, Lingala, Svahili ve Tshiluba) ve 200'den fazla yerel dil konuşulmaya devam etmektedir. Fransızca, bu bağlamda, birleştirici bir rol üstlenmekte ve ülke içindeki dil çeşitliliğinden kaynaklanabilecek sorunların önüne geçmektedir (Calvet, 1999: 51).

Afrika kıtasının birçok ülkesinde benzer bir durum söz konusudur. Özellikle Sahra Altı Afrika bölgesinde pek çok ülke, Fransızca'yı resmi dil olarak benimsemiştir. Bu ülkelerde okuryazarlık, Fransızca üzerinden ölçülmekte, ticaretten bilime, eğitimden yönetime kadar pek çok alanda Fransızca hâkimiyetini sürdürmektedir. Dolayısıyla, Fransızca, bu coğrafyada hem tarihsel hem de işlevsel açıdan önemli bir dil olarak konumlanmaktadır.

Fransızca, Afrika kıtasında 21 ülkede resmi dil statüsüne sahip olup, 31 ülkede yaygın olarak kullanılmaktadır (Worldatlas, 2018). Bu durum, Fransızca'yı Türkiye'nin Afrika'daki diplomatik, ekonomik, kültürel ve askeri ilişkilerinde stratejik bir dil haline getirmektedir.

Fransızca, Türkiye'nin Afrika'daki diplomatik, ekonomik ve ticari ilişkilerinde yalnızca bir iletişim aracı değil, aynı zamanda stratejik bir rekabet üstünlüğü sağlayan önemli bir unsurdur. Kıtanın çok geniş bir bölümünde, özellikle Batı ve Orta Afrika'da Fransızca'nın resmi dil olarak kullanılması, Türkiye'nin bölge ülkeleriyle geliştirdiği diplomatik temaslarda, ekonomik girişimlerde ve ticari müzakerelerde bu dili bilen aktörlerin varlığını hayati kılmaktadır. Zira Fransızca bilgisi, Türk diplomatlarının, bürokratlarının ve iş insanlarının yerel aktörlerle daha doğrudan, etkili ve güvene dayalı ilişkiler kurabilmesine imkân tanımakta; böylece Türkiye'nin Afrika açılımı sürecinde önemli bir kolaylaştırıcı rol üstlenmektedir. Özellikle ticari anlaşmaların müzakere edilmesi, yatırım süreçlerinin yürütülmesi ve resmi yazışmaların sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi noktasında Fransızca bilen personelin varlığı, Türk şirketlerinin yerel yöne-

timlerle ve iş ortaklarıyla daha güçlü bağlar kurmasına aracılık etmektedir.

Ekonomik ve ticari ilişkiler bağlamında değerlendirildiğinde ise Fransızca'nın Türkiye açısından taşıdığı önem daha da belirginleşmektedir. Fransızca bilen Türk girişimciler ve iş insanları, Fransızca konuşulan Afrika ülkelerinde iş yaparken yalnızca dil avantajı elde etmez; aynı zamanda bölgesel ticaretin işleyişini, pazara yön veren önemli aktörleri, karar alıcı kişi ve kurumları, yerel iş kültürünü ve bürokratik süreçleri çok daha iyi kavrar. Özellikle altyapı, enerji ve inşaat sektörlerinde faaliyet gösteren Türk firmaları açısından bu durum kritik bir öneme sahiptir. Zira bu alanlarda yürütülen projeler, yerel yönetimlerle ve toplumla sürekli etkileşim gerektirdiğinden, Fransızca bilen personelin istihdamı şirketlerin hem operasyonel süreçlerini hızlandırmakta hem de kurumsal itibarlarını pekiştirmektedir. Bu bağlamda, Fransızca bilgisi, Türk müteahhlik firmalarının Afrika'daki projelerinde yalnızca bir kolaylaştırıcı unsur değil, aynı zamanda rekabet üstünlüğü sağlayan stratejik bir sermaye olarak değerlendirilmektedir. Nitekim Fransızca konuşulan ülkelerde yürütülen projelerde söz konusu dilin etkin kullanımı, yerel yetkililerle gerçekleştirilen görüşmelerin ve sözleşme süreçlerinin çok daha hızlı, güvenilir ve karşılıklı memnuniyet esasına dayalı bir şekilde sonuçlandırılmasına imkân tanımaktadır.

Türkiye'nin Afrika politikalarında Fransızca'nın önemi, yalnızca ekonomik ve ticari ilişkilerle sınırlı kalmayıp güvenlik ve askeri iş birlikleri alanında da kendisini göstermektedir. Özellikle Somali'de kurulan Türk askeri üssü, Türkiye'nin kıtadaki güvenlik ve savunma alanındaki etkinliğinin somut bir göstergesi olarak öne çıkmaktadır (Taştan, 2022:120). Bununla birlikte Fransızca konuşulan Afrika ülkeleriyle gerçekleştirilen askeri iş birliklerinde Fransızca bilgisi, ortak eğitimlerin planlanmasında, askeri tatbikatların yürütülmesinde ve güvenlik koordinasyonunun sağlanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Fransızca bilen Türk askeri personelin varlığı, yalnızca iletişimin daha etkin kurulmasını değil, aynı zamanda güvenlik alanındaki iş birliğinin daha sürdürülebilir ve karşılıklı güvene dayalı bir biçimde ilerlemesini mümkün kılmaktadır.

Dolayısıyla Fransızca, Türkiye'nin Afrika'daki çok boyutlu ilişkilerinin farklı düzlemlerinde (diplomatik, ekonomik, ticari ve askeri) etkinliğini artıran, stratejik bir dil ve iletişim aracı olarak değerlendirilmektedir.

5. SONUÇ

Türkiye'nin Afrika ile giderek derinleşen ilişkileri, Fransızca'nın yalnızca bir iletişim aracı değil; aynı zamanda stratejik, diplomatik, ekonomik ve kültürel bir sermaye olarak değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Ancak Türkiye'de yabancı dil öğretimi uzun yıllardır büyük ölçüde İngilizce merkezli yürütülmüş, Fransızca ise ikinci yabancı dil statüsünde yeterince önem görmemiştir. Oysa Afrika kıtası ile artan iş birlikleri ve çok yönlü ilişkiler, Fransızca eğitiminin Türkiye'de yeniden konumlandırılmasını ve güçlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Bu çerçevede, Fransızca'ya yalnızca diplomatik ve ticari ilişkiler bağlamında değil, aynı zamanda eğitim politikalarının merkezinde yer alan bir unsur olarak yaklaşılması önem arz etmektedir. Ortaöğretim kademesinde Fransızca'nın seçmeli veya zorunlu ders olarak müfredata dâhil edilmesi, öğrencilerin erken yaşta bu dile aşinalık kazanmalarına ve gelecekte akademik ile mesleki yaşamlarında avantaj elde etmelerine imkân sağlayacaktır. Yükseköğretim düzeyinde ise Fransız Dili ve Edebiyatı, Fransızca Öğretmenliği ve Mütercim-Tercümanlık gibi mevcut programlardan mezun olanlar, farklı fakültelerde Fransızca derslerini verebilecek güçlü bir insan kaynağı oluşturmaktadır. Bu insan kaynağının, Fransızca'nın yalnızca dil ve edebiyat bölümleriyle sınırlı kalmaksızın mühendislikten iktisadi ve idari bilimlere kadar geniş bir yelpazede kullanılması, Türkiye'nin uluslararasılaşma hedefleriyle uyumlu olacaktır.

Fransızca bilgisinin üniversite öğrencilerine kazandırılması, Türkiye'nin Afrika ülkeleriyle geliştirdiği ekonomik, ticari, diplomatik ve kültürel ilişkilerde insan kaynağı niteliğini yükseltecek; girişimciler, bürokratlar, akademisyenler ve uzmanların uluslararası düzeyde daha etkin rol üstlenmelerine katkı sunacaktır. Zira Fransızca, İngilizceden sonra uluslararası kuruluşlarda en yaygın kullanılan dillerden biri olup Birleşmiş

Milletler, Avrupa Birliği, NATO, Afrika Birliği, Dünya Ticaret Örgütü ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi gibi pek çok kurumda resmi dil statüsüne sahiptir. Dolayısıyla, Fransızca'nın öğrenilmesi yalnızca bireysel kariyer gelişimlerine değil, aynı zamanda Türkiye'nin küresel rekabet gücüne de önemli katkılar sağlayacaktır.

Sonuç olarak, Fransızca eğitiminin ortaöğretimden yükseköğretime kadar bütüncül bir yaklaşımla güçlendirilmesi, Türkiye'nin Afrika açılımı ve küresel stratejileriyle uyumlu bir dil politikasının inşasına hizmet edecektir. Bu yaklaşım, ülkenin diplomatik ve ekonomik etkileşimlerinde etkinliğini artıracak; Türkiye'nin uluslararası platformlarda daha görünür, daha güçlü ve daha rekabetçi bir aktör olarak konumlanmasına katkıda bulunacaktır.

Notlar

¹ Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde "konuşur" kavramı, "bir dili ana dili olarak konuşan kimse" biçiminde tanımlanmaktadır. Ancak bu çalışmada "konuşur" terimi, yalnızca anadili Fransızca olan bireyleri değil, aynı zamanda Fransızca'yı ülkenin resmî dili olması dolayısıyla ikinci dil olarak edinmiş, iki dillilik (bilingualisme) veya çok dillilik (plurilinguisme) bağlamında toplumsal iletişimde işlevsel biçimde kullanan bireyleri de kapsayacak şekilde genişletilmiş bir anlamda kullanılmaktadır.

² Fransızca, dünyanın en önemli uluslararası kuruluşlarında resmi dil olarak kabul edilmektedir. Birleşmiş Milletler'in altı resmi dilinden biri olan Fransızca, BM toplantılarında ve tüm resmî belgelerde kullanılır. Avrupa Birliği'nde 24 resmî dilden biri olan Fransızca, İngilizce ile birlikte iki çalışma dilinden biridir (Avrupa Komisyonu ve Parlamento'su'nda Almanca üçüncü çalışma dili olarak karşımıza çıkmaktadır). NATO'da ise İngilizce ile birlikte iki resmî dilden biridir. Afrika Birliği'nin çalışma dilleri arasında yer alan Fransızca, Arapça, İngilizce, Portekizce, İspanyolca ve Svahili ile birlikte kullanılır. Dünya Ticaret Örgütü'nün üç resmî dilinden biri olan Fransızca, İngilizce ve İspanyolca ile eşit statüye sahiptir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin de iki resmî dilinden biri olan Fransızca, İngilizce ile birlikte tüm Olimpiyat belgelerinde ve iletişiminde kullanılır. Bu statüler, Fransızca'nın küresel diplomasi, ticaret ve spor alanlarındaki önemli rolünü yansıtmaktadır.

KAYNAKÇA

- AFRICAN LEADERSHIP MAGAZINE. (2024). *African countries with the youngest population*. 21 Haziran 2024. <https://www.africanleadershipmagazine.co.uk/10-african-countries-with-the-youngest-population/> [Erişim Tarihi: 26/08/2025]
- BAD/OCDE/PNUD. (2017). *Perspectives économiques en Afrique 2017: Entrepreneuriat et industrialisation*. OCDE. <https://doi.org/10.1787/aeo-2017-fr> [Erişim Tarihi: 22/08/2025]
- CALVET, L.J. (2005). *La guerre des langues et les politiques linguistiques*. Paris: Hachette Littératures, ikinci baskı, ISBN: 2012792855
- CISSE, D., MENET, S. & DE VRIES, M. (2024). Entreprises de services de sécurité et de défense russes et chinoises en Afrique: deux modèles concurrents? *Recherches&Documents*. 09/2024.
- ÇAYNAK, Ö. (2024). Afrika'nın geleceğinde Türkiye'nin yeri: Kazan-kazan anlayışına dayalı yakın bir iş birliğine doğru. *BRIQ Beltand Road Initiative Quarterly*, 5(2), 210-217.
- DABAN, C., & AKTAŞ, H. (2024). Savunma iş birliği kapsamında Türkiye-Somali ilişkileri: TÜRK SOM Askeri Eğitim Merkezi örneği. *İmgelem*, 14, 73-100.
- EUROSTAT. (2017). *33/2017 sayılı basın açıklaması*. <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7879493/3-23022017-AP-FR.pdf/0b5913c7-59c3-473b-870d-4819533a8128> [Erişim Tarihi: 22/08/2025]
- LE DIPLOMATE. (2025). *Influence géopolitique Russie Chine Afrique en 2025*. 7 Ağustos 2025, <https://lediplomate.media/2025/08/decryptage-retour-empires-russie-chine-redessinent-ordre-africain/> [Erişim Tarihi: 26/08/2025]
- LECLERC, J.(2025). République démocratique du Congo (ex-Zaïre). in *L'aménagement linguistique dans le monde* [online]. Québec: CEFAN, Université de Laval, <https://www.axl.cefan.ulaval.ca/afrique/czaire.htm> [Erişim Tarihi: 30/08/2025]
- MITCHELL, J. (2019). IMF: African economies are the world's fastest growing [online]. FDI Intelligence, <https://www.fdiintelligence.com/content/91345bb0-ce36-563a-9297-ce34b29b44ab> [Erişim Tarihi: 2 Eylül 2025]
- OĞURLU, E. (2018). 1998-2018 arası dönemde Türkiye'nin Afrika deneyimi: Fikirden eyleme bir dönüşüm. *Avrasya Etüdüleri*, 54(2), 65-94.
- OLASEINDE F.O. & UGWUKAH A.C. (2025). Re-Engineering the Importance of French Language to Diplomatic Practices and International Relations, *British Journal of Multidisciplinary and Advanced Studies* 6(2),80-92.
- OIF. (2022). *La langue française dans le monde 2019-2022*. Yayın No: 433166, Éditions Gallimard/Organisation Internationale de la Francophonie, ISBN: 978-2-07-297686-5
- PILHION, R. (2020). La langue française dans le monde [online]. Mission Laïque Française, <https://www.mlfrmonde.org/tribunes/la-langue-francaise-dans-le-monde/> [Erişim Tarihi 12/08/ 2025]
- STATISTA. (2019). *Les langues étrangères les plus parlées en Europe [Infographic]*. Ed:C.JENIK. <https://fr.statista.com/infographie/5994/les-langues-les-plus-parlees-en-europe/> [Erişim Tarihi: 12/08/2025]
- STOKOPENOV, P., & ROZANOV, A. (2023). The Role of the French Language in Modern International Relations. SSRN. <https://ssrn.com/abstract=4445218> [Erişim Tarihi: 15/08/2025]
- TAŞTAN, S. (2022). Türkiye'nin Afrika'daki söylem ve eylem etkinliği: Türkiye'nin Afrika açılımının ekonomik ve ticari analizi. *Ankara Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(10), 115-132.
- TABEF. (2025). Türkiye-Afrika ekonomik ilişkileri [online]. <https://tabef.org/tr/bilateral-relations.html> [Erişim Tarihi: 11/09/2025]
- DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI. (2025). *Türkiye-Afrika ilişkileri* [online]. <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-afrika-iliskileri.tr.mfa> [Erişim Tarihi: 12/08/2025]
- TİKA. (2022). *Afrika'da TİKA*. https://tika.gov.tr/wp-content/uploads/2022/12/afrikada_tika.pdf [Erişim Tarihi: 12/08/2025]
- UNESCO. (2025). L'UNESCO et la promotion des langues en Afrique: diversité culturelle et multilinguisme[online]. <https://www.unesco.org/fr/articles/lunesco-et-la-promotion-des-langues-en-afrique-diversite-culturelle-et-multilinguisme> [Erişim Tarihi: 26/08/2025]
- WORLDATLAS. (2018). French speaking countries in Africa [online]. <https://www.worldatlas.com/articles/french-speaking-countries-in-africa.html> [Erişim Tarihi: 30/08/2025]